

כבר לא ילדה של אף אחד

הצגתה של אסתי זקהיים

עפ"י הספר: "כבר לא ילדה של אף אחד" - ציפי גון גרוס

עיבוד למחזה: בנצי אידיסיס

הבמה היא מה שהיא באמת – הבמה באולם שבו מתקיימת
ההצגה. על הבמה שולחן וכסא שנשארו שם מחזרה
שהתקיימה קודם. על הרצפה זרוקות כמה כוסות פלסטיק
חד פעמיות, מפיות נייר משומשות, בדלי סיגריות ועטיפות של
מסטיקים וחטיפים. בפינה עומד פח אשפה משרדי. תיק גדול,
לבן, מונח על השולחן.
כשהקהל נכנס, האולם במצב של "תאורת חזרה" – כל הבמה
שטופה באור כללי. כשההצגה מתחילה התאורה עוברת
למצב של "תאורת הצגה" – תאורה חמה ומרוכזת שיוצרת
ריבוע אור כמעט בגודל משטח הבמה.

(התאורה מתחלפת לתאורת הצגה מוסיקה מתחילה להתנגן.
לאחר שמונה ביטים של המוסיקה, רחלי נכנסת בהליכה
מהירה לבמה ומדברת ישירות לקהל, כמו מנחה בקרקס או
קברט, שנכנסת לזירה מלאת רעש וצלצולים, כדי להתחיל את
המופע...))

שלום לכולם – תודה שבאתם! מה שלומכם?!...

אתם נראים מצויין, מריחים נהדר...

מי שעדיין לא כיבה, זה הזמן לכבות את הטלפון.

עדיף מאוחר מאשר באמצע ההצגה...

אז מה שלומכם?!...

אני מתנצלת על האיחור! האמת היא, שהייתי מוכנה בזמן,

אבל ממש לפני שעליתי לבמה, נתקלתי בפרופסור ויגודצקי,

זה שידוע בעל פה את כל המחזות של צ'יכוב.

הוא חסם לי את המעבר עם ה 120 קילו שלו ואמר לי שכבר

הרבה שנים הוא חושב להופיע בהצגת יחיד משלו, כשהוא,

ויגודצקי, ישחק את צ'יכוב שגוסס משחפת ובמקביל מסכם

את חייו בשישים, מקסימום שבעים דקות...

אמרתי לו שזה רעיון מאוד מעניין אבל אני חייבת לרוץ -

הקהל כבר מחכה לי. זה ממש לא הזיז לו – הוא הסתכל עלי

ככה מעל המסגרת העבה של המשקפיים שלו שנחו על קצה

האף ואמר: (במבטא רוסי)

שם במוסקווה, פרופסור שלי לדרמטורגיה אומר תמיד

לשחקנים: (בפתוס)

יש שני רגעים בחיים של בן אדם שהוא לגמרי לבד -

רגע לפני שהוא מת!...

ורגע לפני שהוא עולה לבמה בהצגת יחיד!...

(בלי פתוס) בהצלחה!...

התחשק לי להגיד לו: ויגודצקי - שיישרף לך התחת!

בשביל זה אתה מעכב אותי?!...

אמרתי לו תודה רבה על העידוד ו...

(קופאת לרגע. עושה סימן להפסיק מוסיקה – המוסיקה פוסקת. ניגשת לכסא וצונחת עליו. שותקת כחמש שניות ומדברת לאורנה הבימאית שיושבת מולה באולם. (תאורה מתחלפת לתאורת חזרה)

אורנה יקירתי, מצטערת, הכניסה הזאת לא מתאימה לי! ניסיתי וניסיתי ו... (מרימה ידיים) גם המוסיקה שהבאת נהדרת.. אבל, היא לא מסתדרת לי... מה שהכי מפריע לי בכניסה הזאת, זה שאת מחזירה אותי כמעט 20 שנה אחורה למשבצת של הסטנדאפיסטית, של החקיינית. אני מרגישה שאני חייבת להיכנס לגמרי אחרת, הקהל חייב להבין מהרגע הראשון שהפעם זה לא הולך להיות מצחיק!..

ואנשים זוכרים, תתפלאי... מה זה 13 שנה?.. הרי עד ששלי נולדה הופעתי בהמון הצגות. זוכרים אותי מצחיקה, זה כבר לא מתאים לי היום ולא מתאים לחומר שאנחנו עובדות עליו...

גם אני לא רוצה שזאת תהיה הצגת שואה! אבל מה לעשות, להורים שלי היה (עושה סימן בשתי הידיים) מזל - הם זכו ברולטה הנאצית שהסיכויים בה, כידוע לך, היו אחד לשישה מיליון!... והפכו לניצולי שואה!

זה חלק מהביוגרפיה שלי, יקירתי – מה את רוצה שאני אסתיר את זה? אף אחד לא נותן לך את הפריבילגיה לבחור

את ההורים שלך... לדעתי, אם היה קצת צדק בעולם, זה היה

צריך לעבוד אחרת לגמרי (בסגנון סטנדאפ)

תארי לעצמך, יושבות להן המון נשמות באולם ענק וכמו

במכירה פומבית, הכרוז מתחיל לזרוק הצעות:

"מי רוצה לשוויץ?! משפחה טובה, גרה באלפים, בגיקווי

שלהם זורם חלב..."

אני! אני! אני!... צועקות הנשמות –

"מי אמר אני ראשון?... את - מזל טוב נשמה - צאי לדרך!..."

ועכשיו -

"מי רוצה ישראל? משפחה טובה, ניצולי שואה..."

שקט!... אף אחת לא קופצת... "חבר'ך!" אומר הכרוז -

"אם אף אחת לא תתנדב, אני אצטרך לבחור בעצמי!..."

(צוחקת)

אל תדאגי, לא השתגעתי - אני סתם לחוצה. נשארו שבועיים

עד האזכרה וכבר אמרתי לכל החברים של אמא שלי, אלה

שעדיין בחיים, שיישארו אחרי הטכס באודיטוריום להצגה

וכבר הזמנתי משפחה והמון חברים ותראי איפה אנחנו

עומדות!...

(מביטה סביבה)

אני גם לא מבינה איך אנחנו עובדות כבר שעה בטינופת הזו!..

(מתחילה לנקות)

מי זה החארות שעשו פה חזרה לפנינו?.. ככה עוזבים?.. בלי

לנקות!..

(תוך כדי ניקוי)

...את שומעת, הלילה שוב חלמתי על אמא שלי...

אני מתקרבת למין שער, כמו כניסה לקניון – אבל אני יודעת,
 כלומר, בחלום ברור לי לגמרי שזאת הכניסה לגן עדן –
 אני מסתכלת פנימה ורואה את אמא שלי יושבת בבית קפה,
 שלמלצריות שלו יש מין כנפיים לבנות, קטנטנות והיא עושה
 לי תנועה עם היד של - בואי אלי, שמרתי לך מקום פה לידי...
 ואני מנסה להיכנס וטראחח!... נכנסת בקיר זכוכית שחוסם
 את המעבר... האף שלי מתחיל לדמם ואני מספיקה לראות
 איך כולם שם בפנים, כולל אמא שלי, מצביעים עלי
 ומתגלגלים מצחוק ...
 אולי היה לזה המשך, אבל כנראה התעוררתי.

(מסיימת לנקות)

טוב!

אפשר להמשיך!...

שניה! שניה! שכחתי להראות לך משהו חשוב...

(ניגשת לתיק ומוציאה ספל עם ידית שבורה)

הבאתי את הספל של אמא שלי...

כל בוקר, שנים, היא שתתה קפה או תה מהספל הזה – גם
 כשהידית נשברה, גם כשהוא נסדק, היא המשיכה להשתמש
 בו כאילו כלום... (ממששת את הספל, מריחה אותו) אולי
 מאה פעמים זרקתי אותו לפח והוצאתי אותו חזרה...

אמא שלי!...

(פאוזה)

מה דעתך,

אולי בסוף ההצגה אני אזרוק את הספל לפח זבל ואז אני
 אצא!?!... מין אקט סמלי כזה... הבת סוף סוף מצליחה
 להיפרד ולהשתחרר מאימא שלה... הא?!?
 (פאוזה)

אז תחשבי על זה, מבטיחה?..
 טוב, אני ממשיכה משהייתי ילדה!

(תאורת הצגה - רחלי ניגשת לאמצע הבמה. מתרכזות.
 עוצמת עיניים)
 אורנה את מפריעה לי להתרכז!..

תעזבי כבר את הקהל בצדדים!.. אני זוכרת להתייחס אליו!..
 (המוסיקה מתחילה. רחלי מתחילה לדבר ישירות ל"קהל",
 כשהיא נעה על הבמה ומשתפת את שלושת הצדדים...)

כשהייתי ילדה, בערך בת עשר, חשבתי שכל מי שמת מקבל
 הזדמנות אחת בחיים, כלומר במוות, לחזור משם לפה בשביל
 לספר למישהו אהוב, מה קורה שם באמת, בעולם הבא...
 העובדה שאף אחד מהמתים לא ניצל אף פעם את ההזדמנות הזו,
 חשבתי לי אז, כשהייתי בערך בת עשר, רק מוכיחה עד כמה זה
 קשה ודורש רצון ואומץ בלתי רגיל...!

כשאבא שלי מת, לפני 21 שנים, הייתי בטוחה שהוא יהיה
 הראשון בהיסטוריה שינצל את ההזדמנות החד פעמית הזאת
 ויצליח לחזור ולספר לי איך זה שם בעולם הבא... כי הרי הוא

היה, לפני שחלה בסרטן, גבוה וחזק כזה עם עיניים ירוקות

כחולות ושיער ג'ינג'י בהיר – איש גדול ואצילי...

... אבל מה שחשוב פה, זה שאבא שלי היה אמיץ ועם כוח רצון

מטיטניום – אחרת אי אפשר להסביר איך הצליח במשך שנה

וחצי להתחבא מתחת לאף של הנאצים. 18 חודשים, 550 ימים

ולילות הוא ואמא שלי שכבו צמודים כמו סרדינים בתוך בור

זבל ישן וחשוך באמצע אורווה... באמצע אירופה... באמצע

השואה...

אז חיכיתי וחיכיתי ומי לא בא?.. אבא שלי!

רגע!.. חשבתי, אולי גם הוא מחכה? רוצה, אם כבר, באותה

גיחה אחת ויחידה שמגיעה לו, לפגוש גם את הנכדים... שלי

נולדה והוא לא בא... אילי נולד והוא לא בא... מתי נולד – הוא

לא בא... עלמה נולדה והוא לא בא.

21 שנים אבא שלי לא בא וגם סבא שלהם לא מבקר. הבנתי

שאם אבא שלי... אבא שלי לא "קופץ" לראות את הנכדים שלו,

זאת ההוכחה הסופית שהדרך לעולם הבא היא חד סטרית במקרה

הטוב, וסוג של רחוב ללא מוצא במקרה הרע...

ללא מוצא – כמו רחוב איתמר בן אבי בתל אביב – הרחוב שבו

גרנו.

Dead end קוראים לרחוב כזה באנגלית, לרחוב שאמא שלי גרה בו 42 שנה... 23 שנה עם אבא שלי ו 19 שנה לבד עד לאותה שניה שהאמבולנס לקח אותה ביללות היסטריות לאיכילוב...

(מוסיקה יורדת בפייד)

היא שכבה באמבולנס ואני ישבתי לידה מנסה להסתיר את החרדה, נזכרת שפעם רמזה שהיא אוהבת שקוראים לאמא "ממוש"... ואני סוף סוף באיחור גדול אומרת, צועקת לה: "ממוש! ממוש! את שומעת אותי ממוש?.."

(מתקשה להמשיך. פונה לאורנה)

שניה!...

לא אל תדאגי, בהצגה זה לא יקרה!... לדעתי, כמו שיש קורס הכנה ללידה, חייב להיות גם קורס הכנה למוות... טוב!... (ממשיכה)

...אמא שלי מתה לפני שנתיים. היא דווקא חוזרת ומבקרת אותי בחלומות. העניין הוא שהיא לא ממש התחברה למה שקורה שם, בעולם הבא, לא הפנימה את המעבר. היא נשארה אותה אמא "פרקטית..." וכל מה שממשיך להעסיק אותה שם זה מה שקורה פה! והיא שוב ושוב

שואלת אותי את אותן שאלות מעצבנות כמו: הילדים
 אכלו? ... או מתי סוף סוף תגמרי את הדוקטורט... כאילו
 כלום לא קרה... כאילו אין שום דבר מעניין יותר להתעסק
 אתו שם, בעולם הבא...

(רחלי מפסיקה - תאורת חזרה)

באמת שום דבר לא השתנה!... נשארתי אותה ילדה קטנה
 שאמא שלה ממשיכה, גם מלמעלה, להתערב לה בחיים...
 (אורזת את הבגד הנוצץ)

אני אהבתי את הפתיחה הראשונה שניסינו – זוכרת?...
 כשאמרתי שקוראים לי רחל גת גוטמן, שיש לי ארבעה ילדים,
 שפעם הייתי שחקנית ועכשיו אני מרצה באוניברסיטה,
 שאחרי שאמא שלי מתה כתבתי מחזה על החיים והמוות
 שלה או, ליתר דיוק, על ההתמודדות שלי עם הפרידה ממנה...
 הזיכרונות... ההחמצות...

(מפסיקה... נושפת. בוחה באורנה)

הבנתי!... הבנתי!... את לא צריכה לעשות לי כזה פרצוף...
 אני עושה את הסצינה הראשונה בבית הקברות!... בסדר!...

(גוררת את התיק לאמצע הבמה)

פה בערך תהיה המצבה!...

(גוררת את התיק קצת אחורה)

עדיף פה – שגם הקהל בצדדים יראה...

(תאורת הצגה - רחלי ניגשת לקצה הבמה ומתרכזת.

מוסיקה נשמעת – היא הולכת לכיוון ה"מצבה")

"בוקר טוב אמא!..."

(עוצרת פונה לאורנה – מוסיקה נפסקת)

אני לא יכולה להתעלם מאבא שלי – במציאות אני

מתייחסת אליו... מהתחלה!

("יוצאת" – המוסיקה נשמעת מחדש רחלי מתחילה שוב)

" בוקר טוב אמא ! בוקר טוב אבא!..."

(עושה עצמה מנקה את המצבות מעלים או חול)

אני רואה שהגנן היה פה, התקשרתי אליו שיעשה משהו

לפני האזכרה בשבוע הבא. יהיו לך, לכם, הרבה אורחים

אני מקווה.... (פאוזה)

אימא, עברו כמעט שנתיים ואני .... (משתנקת)

מתגעגעת... מצטערת שלא דיברנו יותר... שלא היינו

יותר...

אימא , את שומעת... יש לי משהו נורא חשוב לספר לך -

לשלי יש... (מתכופפת, מציצה לעבר "אבא") כלומר, היא

קיבלה מחזור ראשון... לילדה שלי, לנכדה שלך יש מחזור.

וזה סוד! – שלי השביעה אותי שלא אספר לאף אחד...

אבל אני מניחה שהיא לא התכוונה אלייך אימא.

גם לי קשה לתפוס - יש עוד אישה בבית... עוד רחם...

אני יכולה להיות סבתא!...

את יודעת במה נזכרתי?.. אימא, שכשאני קיבלתי כשזה

קרה לי, ביקשתי ממך לא לספר לאף אחד. לאף אחד!

אבל את, את רצת וסיפרת לאבא. אמרת לו בשקט:

"מזל טוב, אתה יכול כבר להיות סבא!..."

(רחלי מפסיקה)

סליחה!

(תאורת חזרה – מוסיקה נפסקת –

קמה. נושפת אויר. הולכת ימינה ושמאלה)

תראי מה זה, אני רק נזכרת והבטן מתהפכת לי שוב... כאילו

שזה היה אתמול...

אז זה נשמע לי כמו הודעה חגיגית שמוסר חייל למפקד שלו -

"המבצע הושלם, המטרה הושגה - יש עוד דור בדרך –

השרשרת נמשכת..."

כעסתי נורא... גם עם "הנחת השואה" שנתתי לה, כרגיל, זה

עדיין היה מרגיז.

(תוך כדי החזרת התיק לשולחן)

אבל זה לא התקרב אפילו לכמה שכעסתי עליה באזכרה

לדובנא שהזמינו אותי לדבר והיא לא באה.

רציתי להרוג אותה!...

(רחלי מוזגת קפה. מושיטה לאורנה)

(שותה)

אני לא יודעת בשביל מה אני צריכה את כל זה...

פחדתי שזה מה שיקרה!... את רוצה לספר סיפור פשוט על
אימא ואבא והכל מסתבך...

(שותה)

כשאימא שלי התאוששה בבית רבקה, כלומר חשבנו שהיא
מתאוששת, זה היה בערך שבוע לפני שהיא מתה, רופא אחד
דווקא נחמד, נכנס אחריה לשירותים כדי לראות איך היא
מסתדרת בכוחות עצמה... אז אימא שלי, שהרגישה מושפלת,
אמרה לו: "סליחה ד"ר, פה זה לא תיאטרון!..."
אני לא רוצה לעשות מהחיים של אימא שלי תיאטרון!...
אמרתי לך כבר בחזרה הראשונה – אני רוצה רק לדבר!...
פשוט לשבת ולספר...

(גוררת את השולחן לאמצע הבמה)

כמו שעת סיפור – אבל למבוגרים! ואל תדאגי זה יהיה קליל
כמו שאת אוהבת - אני אפילו אתחיל כמו באגדה מתוקה
בשביל לתפוש את הקהל... בבקשה בואי ננסה!... תשימי את
השוברט שהבאתי וזהו – אני מתחילה לספר.
(מתיישבת על השולחן – שוברט מתחיל להתנגן –

תאורת הצגה)

זהו! בדיוק!..

היה היה, לפני הרבה הרבה שנים בעיר קטנה בשם דובנא
אשר מעבר להרי החושך שבארץ פולין, נולדה תינוקת
מתוקה חמודה ו...יהודיה. קראו לה רוזה – שושנה.
זמן קצר אחרי הלידה אמא של רוזה מתה. לא עבר זמן
רב, ואבא שלה התחתן שוב. שלא כמו באגדות, לא היה

לה רע עם האמא החורגת – להפך, לפי תמונות שנשארו מתקופת בית הספר ועדויות של חברות שלה, היא הייתה ילדה ואחר כך בחורה בריאה ומאושרת "מישצי'ני" (mishcini) קראו לה בפולנית שזה משהו כמו... "ג'דעית"

גם היה לה חבר שאהבה, אבל יום אחד אבא שלה מת והיא התאבלה עליו כמו שהתאבלו אז – שנה שלמה נשארה בבית – והחבר?... הוא לא בזבז אף רגע ומצא לו חברה חדשה. שנת האבל נגמרה, רוזה יצאה מהבית והכירה את שלמה – אבא שלי לעתיד, אהובה וחברה לחיים עד יומו האחרון, בעצם, עד יומה האחרון... הם התחתנו היו מאושרים והחיים נראו מבטיחים – השמיים הם הגבול, הם חשבו בתמימות... ואז פרצה מלחמה – הגרמנים הגיעו לדובנא ורצחו בשיטתיות את הקהילה היהודית המבולבלת והמבועתת – "אקציות" הנאצים קראו לאיסוף קבוצות היהודים שהובלו אל היער מחוץ לעיר - שם נרצחו והושלכו אל הבור. משפחות על משפחות על משפחות על משפחות...

(פאזזה)

רוזה ושלמה ברחו. הם התחבאו בבור זבל באורווה ישנה של משפחת קספר.... ושם בחושך בצפיפות החונקת חי הזוג הצעיר, שרק התחתן, במשך שנה וחצי.

בכל בוקר הייתה לובה קספר באה לבור לוקחת את סיר

החרא...

(רחלי מפסיקה. מרימה ידיים בייאוש –

מוסיקה פוסקת - תאורת חזרה)

את צודקת -

זה לא יחזיק שעה!... אני משתגע...!

לא יודעת!... אני יודעת יותר ויותר מה לא!... פחות ופחות

מה כן!...

(פאוזה)

אני יודעת שאני רעבה!...

(יורדת מהשולחן - ניגשת לתיק ומוציאה שקית אוכל קערה

סכין וכפית – ותוך כדי מדברת)

אני יודעת שאני פוחדת להיפרד...!

מפחיד אותי שהזיכרונות הולכים ודוהים... שהחיים של

אימא ואבא שלי יתפוגגו כאילו הם לא היו פה... כאילו

כלום... פוף!... סתם!... עוד שניים מתוך המיליארדים

שעוברים פה - מהשד יודע איפה ל... להשד יודע לאן...

(מחטטת בתיק)

שיט!.. שכחתי את הגרנולה!..!

בדרך לפה עברתי ליד התחנה של קו 5 – מישהי, כנראה

תלמידה, כתבה עם טיפקס על הזכוכית של התחנה :

” מזל ויעלוש היו פה בתאריך 06-12-06 ”

גם סוג של הנצחה, לא?..!

אימא שלי הייתה אומרת על קובי אחי הגדול: "יעקב זה שלמה"... וזה היה משגע אותי... אבל עכשיו כשאני מסתכלת על שלי, אני רואה את אימא שלי ופתאום מבינה למה היא התכוונה – יש בזה סוג של נחמה, לא?... אקמול לגעגועים - אימא שלי השאירה פה נציגה – משהו ממנה ממשיך לחיות.... (מפסיקה להכין)

אורנה, אני מצטערת לפעמים אני כזו חסרת טאקט... סליחה! אבל את בחרת שלא ללדת, את חושבת שילדים זה עונש!... אני לא יכולה לשכוח איך אז, בדירה שלנו באינשטיין, כשבמקום להכין את העבודות לאוניברסיטה, ישבנו ופינטזנו לנו מה נעשה בעוד 20 שנה - אני אמרתי שאקדיש את חייתי לתיאטרון ואת אמרת שבטח תתחתני, תגורי במושב ויהיו לך לפחות 5 ילדים... זוכרת?!..!

את יודעת שכשאימא שלי התחבאה בבור היא לא קיבלה?... שנה וחצי בלי מחזור, שום ווסת, כלום... היא חשבה שזהו שלעולם לא תוכל ללדת... שמשוהו נדפק אצלה סופית... למצילים שלה, לובה ויוסף קספר הייתה תינוקת בשם מילנה וזה הלחיץ את אמא עוד יותר. היא בכתה ואמרה ללובה "לי לא יהיו ילדים! כבר חודשים אין לי מחזור!".

כשהמלחמה נגמרה והם יצאו מן הבור – רזים כאלה, כמעט שקופים, הטבע ובעיקר אבא שלי עשו את שלהם ואמא צייק צ'אק נכנסה להריון....

היא רצתה לעשות הפלה היא רמזה לי ברגע נדיר של קירבה. אבל ד"ר גרינצוויג, את יודעת, יהודי מדובנא, לא הסכים –

"יותר מדי תינוקות יהודים מתו, אני לא אהרוג עוד אחד"

וככה קובי ניצל.... (פאזזה)

הייתי אצלו השבוע, ראיתי את ההורים שלך, יורדים להם
בשדרות רוטשילד אנגזיה בזרועות שלובות וקינאתי, מה זה
קנאתי אפילו התעצבנתי – למה הם כן וההורים שלי לא!?!..

כשאבא שלי מת, אימא מתה איתו, אבל המשיכה לחיות
עוד 19 שנים לבד.

אני לא נפרדתי ממנו. לא יכולתי להיכנס לחדר.

הסרטן עשה צחוק מהגוף שלו... האיש הגבוה והאצילי, הפך
לצל של עצמו – נראה כמו בתמונה שצילמו אותו אז, כשיצא
מהבור...

אני רוצה לזכור את אבא שלי כמו שהיה באמת, אבל התמונה
שלו מצומק חולה ושותק, דבוקה לי בזיכרון כמו מסטיק...
אני רוצה לזכור את אבא שלי בריא. כמו שהוא היה באמת.

כשהודיעו לי, מבית רבקה שאמא שלי בדרך למיון, שהמצב
לא טוב, טסתי לשם כמו מטורפת – אימא שלי לא תמות
לבד! אני אהיה לידה. נזכרתי בדוד מאיר שהיה בן 17
כשהחארות הנאצים לקחו את אימא שלו באקציה אל המוות
והוא, שיכול היה לברוח, לא הסכים בשום אופן, התעקש
ללכת עם אימא שלו כדי שהיא לא תמות לבד.

והם מתו יחד, את קולטת את זה, אימא וילד עקשן בן 17...

(פאזזה)

הגעתי לבית החולים, רצתי אחרי המיטה של אמא שלי.

והאוכל המטוגן מהארוחה עולה ויורד לי בקיבה...
הכל, הראש שלי מסתובב כמו בקליידוסקופ...
עבאד, האח הערבי שטיפל באמא וסידר את מסכת החמצן
שלה, מדד לי לחץ דם מאוד גבוה – השכיב אותי במיטה
במסדרון וכיסה. ואז הוא עמד לידי כשהקאתי, ליטף לי את
השיער המזיע כשנרדמתי לכמה דקות.
כשהתעוררתי קובי והרופא עמדו לידי.
"זהו" הם אמרו במקלה מדורגת "זה נגמר".
התחננתי לעבאד שיבוא איתנו, רציתי לחבק אותו, רציתי
שיגע בי. היד שלו שנגעה באמא ובי הפכה אותו לקרוב, זר
שאפשר להישבר לידו ואחר כך להיעלם.
קובי הרים את קצה הסדין שעטף את הראש של אמא, מישש,
טבל אצבעות בתלתלים הלבנים...
שתקנו. המילה גיבורה עמדה לי על קצה הלשון.
גיבורה שלא הסכימה לסבול עוד השפלות... שלא...
מה?!...
(לאורנה)
את חייבת להשתין?!...
אז תלכי להשתין -
(צועקת אחרי אורנה) בינתיים אעשה את הגמבה!
חייבת להשתין...
(חוזרת לאכול ומפסיקה. מוציאה טלפון מהתיק ומחייגת)
הלו, שלינקה, מה קורה?!...
היא לא רוצה לאכול?!... שלא תאכל, אבל שום ממתק!..
לא אנחנו בהפסקה באמצע החזרה.

עוד מעט אבא יבוא, יצא קודם בשביל להחליף אותך...

(הבמה נחשכת בפתאומיות)

אימאל'ה!!!... שלי!... הוי נבהלתי... סליחה!... כן, הכל

בסדר ממה, יש פה כנראה הפסקת חשמל – בבית יש

חשמל?.. יופי!... מסכנה אורנה, היא בדיוק הלכה לשירותים -

בטח נבהלה נורא... תני, תני לי אותה!... עלמה!.. עלמוש!...

עלמושקה!... גם אני רוצה אותך... אבל... אני בעבודה, כן,

אחר כך אחזור... עוד מעט אבא...

שלי!.. לא! שום ממתק!.. אז שתאכל קודם בננה!..

מינימום בננה!..

(האור נדלק – תאורת חזרה)

הו ויהי אור!

החשמל חזר, הכל בסדר... ביי, להתראות מותק!..

(רחלי סוגרת את הטלפון ומחזירה לתיק – מתמתחת ומדברת

לתקרה)

אני מתחילה להישמע כמו אמא שלי...

(מוציאה מהתיק גמבה אדומה. הולכת למרכז הבמה. עומדת

כשהגמבה על כף ידה המושטת קדימה – מראה אותה לקהל

ועושה את כל הקטע הבא בצורה מוקצנת ופארודית,

משתעשעת עם עצמה כשאורנה איננה...)

גמבה!...

כמה נשיות, מיניות, פיתוי, עסיסיות, דם... יש בירק
המקומר הלוהט הזה, שמתחבר אצלי לזיכרון קרוב של
אמא.

גמבה אדומה - כמו תאנה בשלה, כמו דם של מחזור
ראשון. מסתירה בין קפליה תשוקה למגע של אם בת –
"את יודעת מה אני אוהבת לאכול?!"

שאלה אותי אמא פעם וכמובן לא חיכתה לתשובה -
"גמבה!..."

סתם, שיחת חולין ופתאום וידוי קטן שנצרב בזיכרון...
"ללעוס בכל הכוח לשמוע באוזניים את הקול המתפצח,
העסיסי"..." – מה יש בזיכרון הזה שחוזר ואוחז בי שוב
ושוב במשך שנים, שמופיע בכל פעם שמוזכרת קירבה בין
אמא לבת? ... זה כל גילוי הלב? ... זאת כל הנגיעה? ...
גמבה!?"

(רחלי חוזרת על המשפט האחרון כמה פעמים)
(מפסיקה מסתכלת על אורנה החוזרת לכסא שלה)
הו חזרת – חשבתי שכבר לא תחזרי... שטבעת בשירותים...
נבהלת?!... תיארתי לעצמי. זה לא כל כך נעים לשבת ככה
בכוך, בחושך... אז מה את אומרת על השירותים
החדשים?... "מקום שנעים להוריד בו את התחתונים..."
מזכיר לי שאימא שלי ככה בשנים האחרונות שלה הקפידה
ללכת עם תחתונים חדשים או סופר נקיים – את יודעת

למה?.. היא הסבירה לי שאם במקרה היא תיפול ברחוב
וויקחו אותה למיון, שלא תיתפס עם תחתונים לא נקיים...
(מביטה מקרוב על הגמבה)
באמת יש בה משהו סקסי...
תמיד סיקרן אותי לדעת אם ההורים שלי שכבו שם בבור...
זוג צעיר - 550 ימים, 550 לילות...
אבל לא העזתי לשאול... כמו שלא העזתי לשאול אותה
לאן נעלמה התשוקה אחרי שאבא שלי מת. אני בטוחה
שהתשוקה לא מתה אתו... היא החביאה אותה, עם כל שאר
הדברים, בבוידם. בבוידם של המוח...
אולי היא אוננה?... מביך אותי אפילו לחשוב על זה...
חשבת פעם עד איזה גיל מאוננים, אורנה?... שמונים?...
תשעים?... מאה?... אולי בעוד עשרים שנה כשהנכדים יברכו
אותי ליומולדת הם יגידו: "מזל טוב סבתא רחלי! שתמשיכי
לאונן עד מאה ועשרים!..."
(נוגסת בגמבה)
פכס!.. הנה משהו שבו אני לא דומה לאימא שלי – אני לא
סובלת גמבה!...
רוצה?... לא זורקים אוכל...
סיפרתי לך על נקודת החן שיש לנו בול באותו מקום?...
(מראה לאורנה) הנה!...
זה הסימן של אימא שלי שהולך אתי לכל מקום.
היא דווקא שמחה – הנקודה המחברת הזו, השכפול הזה עשה
לה טוב... (פאוזה)

ואני, אני רק התפללתי שלא אהיה כמו אמא שלי...
 "אלוהים! בבקשה! בבקשה! בבקשה!... אני אעשה כל מה
 שתבקש – רק שלא אהיה כמו אימא!" וזה היה הרבה לפני
 ששמעתי מישהו במכולת שאמר, שהטרגדיה האמיתית היא
 שכל הנשים נעשות דומות לאימא שלהן...
 את חושבת שאני דומה לאמא שלי אורנה?..

איך אני שונאת את עצמי שהתביישתי...
 אני נורא התביישתי באבא ואמא שלי ומרוב בושה הייתי
 בטוחה שרק לי יש במה להתבייש...
 (לאורנה)

את בטח לא יכולה להבין את זה!!! גרת שני רחובות ממני –
 אבל בעולם אחר לגמרי. מה היה לך כבר להתבייש בהורים
 שלך?.. הם נולדו בקיבוץ, הם היו בפלמ"ח – דיברו אחלה
 עברית בלי שום מבטא – והיו שייכים – שייכים לפה ולא באו
 משם!... משם!!

אימא שלי נראתה לי שמנה וגלותית... נעלה נעליי גולדה
 אורטופדיות כאלה ומעליהן חצאיות פליסה ארוכות...
 זוכרת את אימא של עליזה?.. איך היא הייתה גבוהה
 ומטופחת... היה לה בגד ים כמו בז'ורנלים הצרפתיים...
 ואימא של דינה שהייתה אחות מוסמכת, יצאה איתנו לכל
 הטיולים ואיך היא אפילו חבשה למורה שרה האלילה את
 הרגל שנקעה בירידה ממצדה...

אבל כשאימא שלי התייעצה עם אבא שלי אם להרשות לי
 לצאת לטיול של הצופים, היא עשתה את זה בידיש וגם

העבירה יד באוויר בתנועה שביטלה לגמרי את חגית
המדריכה, שישבה מולה אצלנו בסלון... הרגשתי שאני
מחוקה...

כשאימא שלי באה לבית ספר, לדובנוב, אני ברחתי כמה
שיותר רחוק רק לא לשמוע את העברית העילגת שלה
ומתחננת לאלוהים שרק לא תדבר בפולנית או בידיש עם
המורה קנדליק כשהבנות צוחקות מסביב...

את זוכרת את קנדליק, שהיה לו מספר כחול על היד?..
184517 – זה נתקע לי בראש לכל החיים המספר הזה...

בכלל, יום השואה היה היום הכי שנוא עלי! אימא כבתה את
הרדיו ואחר כך גם את הטלוויזיה – מה את צריכה את זה?..
הייתה אומרת ואבא היה שותק. יושב ושותק.

בבית הספר התביישתי לעמוד על הבמה ולדקלם: אחים
בעיירה שריפה... התביישתי שיגלו גם בתוכי את האחים
בורחים, מצטופפים בידיש...

(לאורנה)

איך את יכולה להבין?..
הרי מאימא שלך לא שמעת בחיים, שבארוחה צריך קודם
לאכול את המרק – כי קציצה תמיד אפשר לדחוף לכיס
אם ידפקו פתאום בדלת בשביל לגרש אותנו...

תזכירי לי להראות לך תמונה ישנה שמצאתי. על הדשא של
קיבוץ גבעת ברנר. נסענו לבקר את משפחת פלדי, קודם
פדלוצקי. תמונה קבוצתית של חבורה כזאת מלאת חיים –
משתוללת מצחקקת, אני כזאת פיצי על הכתפיים של אבא

שלי וגם כל שאר הילדים נושאים את שמות המתים שנשארו
שם...

או קיי!.. ההפסקה נגמרה!... יש לנו אזכרה עוד שבועיים.
(אוספת את כל הכלים)

אני אתחיל מ"שלוש שנים לפני..." בסדר!

(תאורת הצגה - ניגשת למקומה - מתרכזת - מוסיקה)
(מתנגנת)

שלוש שנים לפני שאמא שלי נפטרה, נסענו לבקר את
לובה קספר - המצילה שלה...

(מפסיקה לאורנה)

שניה... שניה... זה מזכיר לי משהו. תכבי את המוסיקה!
(מוסיקה נקטעת)

תרשמי את זה שלא נשכח.

פעם בשנה אולי שנתיים הגיעה מעטפה צהובה עם המון
בולים של טרקטורים משם, מהגוש הקומוניסטי.
בלילה, כשאבא הלך לישון, אימא התיישבה בסלון עם
המכתב של קספר. קראה שתי שורות והתחילה לבכות,
ממשיכה לפענח את הכתב הקטנטן ובוכה. "מילנה מתחתנת"
אמרה לנו פעם אחת בחגיגות, ואנחנו נשלח לה מכאן בד
לשמלת כלה...

במכתב הבא הייתה כבר תמונה של מילנה, שהייתה תינוקת
כשאבא ואימא התחבאו בבור, ועכשיו אישה שמנונת עם

צמה ארוכה מגולגלת על הראש, לבושה בשמלת כלה שתפרו
לה מהבד שאימא קנתה בנחלת בנימין...

רשמת?..

טוב!... אני מתחילה שוב.

(מוסיקה מהתחלה)

שלוש שנים לפני שאמא נפטרה, נסענו לבקר את לובה

קספר - המצילה שלה ואת הבת שלה מילנה .

אני מגלה את אבא ויוסף קספר מונחים זה ליד זה מתחת

לזכוכית העבה בשולחן בסלון.

לובה ואמא מתנשקות שוב ושוב. שתי נשים צעירות

שנפרדו לפני חמישים שנה. שתי ישישות שפוגשות זו את

זו לאחר חיים שלמים.

"זאת הפגישה האחרונה שלנו" אומרת לובה, מתנשקת

עם אמא בכל פעם שאחת מהן יוצאת מהחדר, נוגעות זו

בזו בלחי המקומטת מנסות לבלבל את שעון הפרידה.

מילנה מביאה את אלבום התמונות המשפחתי. אמא

ממרת בבכי כשהיא רואה תמונה של בית הספר בדובנא.

התלבושת האחידה, הספסל בחצר... אפילו את המורה

היא מזהה.

" אף יהודי לא נשאר כאן! את מבינה רוחל'ה? אף יהודי!"

במוזיאון הבובות פונה אישה אחת אל אימא ושואלת
למוצאנו. " Israel " אימא עונה בקול רם מדי... מלא גאוה
כמו ילדה ביום הולדתה, שבטוחה שכל העולם יודע...
"אישה אחת במוזיאון שאלה אותי אם נשארו עוד יהודים
בעולם" היא מספרת אחר כך ללובה, לאשה הזקנה
המצומקת בנעלי בית ישנות שהחזיקה בזרת שלה את
החיים של אמא ושל אבא – הרי אילו רצתה, אילו הנידה
ראש לעבר הבור הייתה מסמנת לגרמנים וחורצת את
גורלם.

אני עוצמת עיניים כדי להרגיש מה זה אומר לחיות בחושך
– להתקיים יום שבוע שנה שנה וחצי בתוך בור מסריח
שהדפנות שלו ספוגות בריח צואת סוסים וטחב, הבגדים
דבוקים לגוף, האוזן כרויה לצעדים קרבים... ובצל אחד
קטן ומסכן עובר מפה לפה ונמצץ ונמצץ ונמצץ...
נעלי הבית של לובה נמשכות על פני השביל, רגליים
קטנטנות יחפות של מילנה מטופפות בריצה בחצר.
אבא מזהה את הצעדים הקרבים אל הבור. "זו לובה" הוא
מסמן לאמא בחושך בלחיצת אגודל. לא לדאוג.
לובה מגיעה כדי לפנות את הצואה. משתעלת קלות לסמן
שזאת היא, מרימה כתף בהתנצלות כדי לסמן "מצטערת,
אין אוכל היום" אוחזת בסיר הלילה המלא.

ולובה חוזרת על הפעולה הזאת יומיום, חודש אחר חודש.
הידיים שהחליפו חיתול למילנה נוגעות בסירחון ההפרשות
של שני יהודים זרים, ששוכבים בחושך. ולמען הפעולה
הזאת האנושית היא מסתכנת פעמיים – פעם כשהיא
הולכת עם הסיר המלא אל הבית, ופעם שניה כשהיא
חוזרת עם סיר ריק, בחזרה אל הבור.
"ליזול הייתי שופכת על האדמה" היא מוסיפה עכשיו
פרטים שגם אמא לא ידעה. "להטעות את כלבי הגרמנים
שלא יריחו בני אדם" ואני כותבת, מקליטה, מצלמת כמו
משוגעת מנסה לתפוס את הרגע, לרוץ מהר לתוך התמונה
כדי שתקלוט גם אותי...

(מוסיקה יורדת)

לובה סיפרה על טנק גרמני שחנה במשך שלושה שבועות
במרחק כמה מטרים מפתח הבור. הגרמנים חירבנו על
הקש שכיסה את הבור ובתוך המחנק והחושך המסריח
נאלצו אמא ואבא להחזיק מעמד עשרים ואחד יום.
שותקים, מתקיימים בקושי ממיץ שזיפים שלובה ויוסף
קספר טמנו באדמה כדי לייצר ממנו יין. בסוף כשהטנק
עזב את החצר, לובה ויוסף שלפו בכוחות משותפים את
ההורים שלי מן הבור (פאזזה)

הם נראו נורא... "אני לא רואה כלום" בכתה אמא שלי,
 ולובה שמה לה על העיניים תה שנשארו מארוחת
 השחיתות שהחיילים הגרמנים עשו במטבח של השכנה.

(רחלי מפסיקה - תאורת חזרה)

היה בסדר?..

למה סטטי?.. מה את רוצה שאני שוב ארקוד?..

בשום אופן! מספיק התפשרתי על המוסיקה –

מה את רוצה?! מה יש עוד לפרט?.. כל אחד בקהל, עם קצת

דמיון, יבין בדיוק מה קרה שם בבור...

לא, תתארי לך שהיית נתקעת בתא של השירותים, בחושך,

למשך שלושה שבועות עם גריקן של מיץ שזיפים!..

נשמע מסריח לא?!..

(שותה)

טוב, לא בא לי לריב איתך עכשיו

בואי נתקדם!

אני עושה עכשיו את "שישה בתים"..

נו, אורנה, קצת גמישות... לא נשאר לנו הרבה זמן.

אני ארקוד!..

(תאורת הצגה - הולכת לאמצע הבמה – מתרכזת

המוסיקה מתנגנת)

שישה בתים היו באיתמר בן אב"י – רחוב ילדוטי.

רחוב שכל סודותיו נלחשו בידיש .

רחוב הילדים הקטנים שנקראו על שם ועל שם ועל שם...
בערבי הקיץ הלוהטים – אנשים ישבו במרפסות עם גופיות
לבנות ומצצו גרעיני אבטיח...

מרפסת מול מרפסת, חבלי כביסה נוגעים בחבלי השכנה.
כולם ידעו על כולם בבניין ילדותי. צחות הלבנים על החבל
שיקפה את חריצותה של עקרת הבית, אופן התלייה של
המגבות את המסירות שלה לתפקיד. המצעים סימנו את
המועד שבו נגמל הילד מפיו בלילה, את הרגלי המיטה
של ההורים ואת נדיבות ליבם של הקרובים מאמריקה
ששלחו סדינים צבעוניים... "King size"...

אפילו בבית השימוש שיתפת, אם רצית או לא, את כל
השכנים....

כשהשכנה בבניין ממול זעקה בלילה את סיוטיה נדלקו
בזיגזג חלונות קטנים. כשהיא קפצה בוקר אחד מגג הבניין
הוגפו כל החלונות הפונים לבניין המקולל ואמהות אחזו
ביד של הילדים וזירזו אותם ליד הכניסה המסוכנת...
בקצה הרחוב גרה רבקה השמנה. אמא של רבקה מתה
כשרבקה הייתה ממש קטנה. כל יום ישבתי עם הדסה על
מרפסת שפונה לחזית הרחוב. שתינו חיכינו לאמא. פעם
אמא של הדסה באה קודם, פעם אמא שלי. אם אמא שלי
הופיעה ברחוב וגם רבקה השמנה הייתה שם, התאפקתי!

לא צעקתי "אמא!" ולא רצתי למטה במדרגות... לא רציתי
לפגוע ברבקה, לא להראות לה שלי יש אמא, ולה אין.
(מוסיקה יורדת)

כמעט שלושים שנה עברו מאז. גם אבא שלה מת מזמן,
והיא גרה לבדה בדירה של שלושתם, של שניהם. שלה...
חור של אין אמא בגובה גיל עשר.
מדי פעם אני פוגשת אותה בבנק או בכיכר מחכה
לאוטובוס, מתחמקת ממבטה. לעולם לא מציגה את עצמי.
לא אומרת "אני רחלי, זוכרת?..
גם אני יתומה!"

(תאורת חזרה - רחלי ניגשת לשולחן ושותה)

נו?!...!

מה יש עוד לגלות? ... אין עוד סודות!... זה מה שהיה. איזה
סודות בראש שלך?!... אני לא מסתירה כלום –
נהיית כמו אמא שלי – חשדנית כמוה... מדברת כמוה...
(פאוזה)

את יודעת, אח שלי קובי - נו מה את כועסת...
אח שלי קובי אומר שהיו עוד הרבה אנשים בשכונה שרצו
להתאבד, אבל הם פחדו -
פחדו ממה שיגידו עליהם השכנים...
(צוחקת)

וואלה אולי צדקת ... אפשר להוסיף קצת הומור...

לא חסרות בדיחות על אימהות יהודיות.

למשל, איך זה הולך... כן -

בן מטלפן לאימא שלו.

"מה נשמע אימא?!"

"לא טוב לא טוב – אני מאוד חלשה!!"

"מה קרה אימא?" ... שואל הבן המודאג

"בחודש האחרון לא אכלתי כלום"

"למה לא אכלת, אימא?!"

"לא רציתי שיהיה לי פה מלא אוכל כשסוף סוף אתה

תתקשר..."

את יודעת, גיליתי בפריזר של אמא שלי בלינצ'ס שעשתה.

עשרה בלינצ'ס שכבו להם קפואים בקופסת פלסטיק – עשרה

בלינצ'ס שאפשר להפשיר ולחמם... עשר פעמים שבהן שוב

המטבח היה מלא בריח של אימא...

בשנתיים האחרונות, אני רואה כל הזמן אימהות ובנות...

ברחוב, בקניון, בשדה התעופה, בבתי קפה, מציצה לתוך

העוגה שהן אוכלות יחד, מתחלקות להן בקלוריות...

לפעמים מתחשק לי לגשת אל קשישה ברחוב, לעזור לה

לחצות את הכביש או לסחוב, או מה שלא יהיה ותוך כדי

להציע לה עסקת אימוץ... לשנים שנותרו לנו...

רק 7 חודשים אחרי שאמא מתה העזתי לפרסם מודעה על
 דירה להשכרה... קודם כל לקח זמן עד שהבנתי שזה סופי...
 נכנסתי לדירה שלה, פתחתי את החלונות, התריסים, וחיכיתי.
 חיכיתי שתחזור. הסתכלתי החוצה, לרחוב, וחיפשתי. כל
 קשישה עם תלתלים לבנים, שעמדה לחצות את הכביש בבלבה
 אותי, לרגע חשבתי שזאת אימא שלי, שסוף סוף חוזרת
 הביתה...

(פאזזה)

והי!... כשאני חושבת על זה... מה יקרה אם בקהל תשב
 מישהי דומה לאמא שלי...

(משתתקת - כאילו מגלה מישהי כזאת בקהל – בוהה בה
 ארוכות - מתנערת מעבירה נושא)

מה עם הסצנה בבית קברות?... אני מתכוונת לבית קברות
 שם!...

אני יודעת שאת לא רוצה אותה, אבל את חייבת לראות את
 זה עם מוסיקה ואז תחליטי. תשימי את המהלך שהבאתי –
 את רואה שם את הפס קול של מוות בוונציה?... רצועה חמש.
 ותשימי תאורה שתראי את זה כמו בהצגה.
 (במקביל גוררת את התיק לאמצע הבמה ועומדת מאחוריו –
 מביטה אל אורנה)

פ ל י ז !!!

(תאורת הצגה המוסיקה מתחילה להתנגן)

באמצע אירופה. באמצע המלחמה. באמצע הגהנום, אמא
מחליטה להשאיר את אבא במחבוא, לצאת מהבור,
להתגנב ולהגיע בחזרה לבית בדובנא – לראות מה
קורה?.. אולי להבין מה קרה?.. לגלות פתאום שהכל היה
סתם חלום בלהות?.. שכולם בבית – חיים...
וככה אישה צעירה לבושה בשמלה דקה מתגנבת
בדרכים, בשבילים, בשדות לעבר הבית שבו גדלה...
בלילה הייתה נכנסת לבית קברות מזדמן כדי לנוח, לישון.

(רחלי שוכבת על הרצפה ומניחה את ראשה על התיק-מביטה
בשמיים)

וככה, אמא, הנחת את הראש על מצבה זרה והבטת
בכוכבים הנוצצים בשמיים, היית לבד, רק מתים שותקים
סביבך... אבל מהר מאוד נרדמת, היית עייפה, ובחלומך
ראית את אבא שלך... סבא שלי...
אבא!... קראת לו.
והוא לחש לך:

"לכי ילדה שלי, אני שומר עלייך. אל תפחדי."

(שותקת. ממשיכה לשכב. לאט לאט מתרוממת לישיבה –
יושבת - מתאפקת שלא לפרוץ בבכי)

מי יגיד לי עכשיו "ילדה שלי?"...

אני כבר לא ילדה של אף אחד!...

(המוסיקה נקטעת)

למה הפסקת את המוסיקה?!..

מיותר?!..

לפחות תראי את זה עד הסוף!

הסיפור הקטן הזה חשוב לי, אני לא מוכנה לוותר עליו –

זה החיבור שלי לאמא שלי!

לא כל דבר אפשר להסביר...

לא, את לא מיותרת – אני צריכה אותך.

אורנה, את מתכוונת לחזור?..

חכי רגע!!!

(קמה. עומדת חסרת אונים. מתאוששת. ניגשת לשולחן

ועומדת מאחוריו. רואה את התיק שנשאר על הרצפה –

מסתכלת לצדדים – חוזרת לתיק וכורעת ברך מאחוריו)

שלום אמא!

שלום אבא!...

רבתי עם אורנה. אורנה הבימאית, חברה שלי, זוכרת אותה

אמא? את כעסת עליה שנים כי חשבת שהיא סחבה אותי

לתיאטרון...

"איך שחקנית יכולה להיות בלבוסטית?.." שאלו אותך כל

השכנות... (צחוק מריר)

אמא, ההצגה כבר לא תהיה מוכנה לאזכרה השנתית!

באמת שניסיתי, כל כך רציתי, אימא. מצטערת!
 לא יצאתי עקשנית כמוך. אני הרי לא הייתי שורדת שם.
 לא הייתי מחזיקה אפילו שבוע אחד בבור... אפילו יום אחד
 אני לא מסוגלת שלא להתקלח... או לאכול...

אמא!.. מה היה כל כך איכפת לך שאני אדבר באזכרה של
 דובנא?... הרי ביקשו ממני, אמרו שיהיה גם הדור הצעיר...
 זוכרת?... למה היית צריכה להגיד שם לכולם: "זאת הבת שלי
 – אני לא יודעת למה היא צריכה את זה"
 אני צריכה את זה כי אני הבת שלך!..

את הכרחת אותי לשחק במרד נעורים בגיל שלושים וחמש....
 ואיזה מין מרד זה היה כבר?... התעקשתי לדבר לפני חמישים
 זקנים... רציתי להתקבל, לקבל אישור שהאבל הזה שייך
 קצת לי. כן! מה שקרה שם נגע גם בי!... הרי כשהנקת אותי,
 עמדו מאחוריך שלושה עשר מתים והציצו בפלא –
 ואת לא באת לאזכרה שבה דיברתי!.. למה?? הרגשתי שאני
 מתפוצצת מכעס עלייך - עליתי על הדוכן עם משקפי שמש,
 מסתירה הר געש של כעס. אני שמחה שלא ויתרתי - שיקרתי
 אמרתי שאת חולה.

ממה כל כך פחדת?... שאני "אקח לך את זה?..."
 את מה לעזאזל?... (צועקת) מה זה, הזה הזה!!?

(ברכות)

אמא! יש מספיק שואה לכולם.

(פאוזה)

אמא, בבקשה, תחזרי!..

אפילו ליום אחד, לדקה אחת כדי שאני אספיק לחבק אותך,

לומר לך מה שלא הספקתי אף פעם

דווקא עכשיו יש לי המון תוכניות ודברים שרציתי להגיד לך

ולשאול אותך ולעשות ביחד... ו... זהו?!

זה היה כל כך מעט... הכל עבר כל כך מהר...

עכשיו מאוחר מדי...

(מסתכלת לכיוון אורנה)

אורנה לא חוזרת. אני הולכת הביתה...

תוכלו לחזור, לנוח, לישון...

(פאוזה)

אולי אני אשיר לכם שיר ערש כדי שתירדמו בקלות...

את השיר שתמיד שרת לי אימא, כשפחדתי להירדם בחושך...

להיפרד ממך... זוכרת?...

(רחלי מתחילה לזמזם ולהיזכר במנגינה ולאט לאט גם

המילים צפות ועולות. שיר הערש שהיא שרה הוא ביידיש

"יאנקעלע")

שלוף זיה מיר שויין יענקלא מיין שיינר

די אייגלך די שוורצינקע מך צו

אאיינגלה ווס הוט שויין אל ציינדלך

מוז נוך די ממה זינגן אי לי לו

באמצע השיר רחלי מפסיקה ובוהה כמה שניות בתיק. פתאום

חושבת על משהו שמצחיק אותה)

אמא, אני יודעת בדיוק מה את אומרת עכשיו לאבא:

כשרוחליה שרה, קשה להאמין שסבא שלה היה החזן של

דובנא...

(מביטה לאט לצדדים. "מתנערתי" וקמה)

יאללה!...! הביתה!..!

(קמה, לוקחת את התיק ומניחה אותו על השולחן. נועלת את

הנעליים. עומדת מאחורי השולחן ומחזירה את כל מה

שהוציאה לתוך התיק. סוגרת את הרוכסן ומגלה את פח

האשפה שמולה. מחליטה – פותחת רוכסן מוצאת את הספל

של אמא שלה – לוקחת אותו והולכת אל הפח וזורקת אותו

בהחלטיות. לוקחת את התיק והולכת מהר לכיוון פתח

היציאה מהבמה. פתאום עוצרת. לא זזה.

חוזרת בחוסר רצון כאילו אין לה ברירה ומוציאה את הספל

מהפח, מנקה אותו בחולצתה והולכת בהליכה מהירה כשליד

פתח היציאה מהבמה היא מרימה יד למתג החשמל - מכבה

את האור ויוצאת)

(חושך)

סוף.